

Respekt för funktionsrätt

Uppföljning av rekommendationer från FN:s
funktionsrättskommitté om genomförande av
konventionen om rättigheter för personer med
funktionsnedsättning 2025

**Funktionsrätt
Sverige**

Författare/Redaktör: Mia Ahlgren, Monica Klasén McGrath
och Hanna Sejlitz

Formgivare: Tor Gustafsson

Illustrationen på framsidan är gjord av Mattias Gordon

Utgivningsår: 2025

© **Funktionsrätt Sverige**

Tack till Charlotta Göller, Åsa Strahlemo, Jenny Wetterling,
Julia Henriksson med flera för bidrag till omvärldsanalysen

Innehållsförteckning

Inledning	4
Sammanfattning	4
Bakgrund Funktionsrättskonventionen.....	6
FN:s granskning 2024	6
Regeringens uppdrag till MFD som rör rekommendationer	7
Brist på aktiv involvering, dialog och tillgång till underlag.....	8
Metod för uppföljning i denna rapport	8
Fyra nivåer för bedömning.....	9
Nulägesanalys inom tematiska områden	10
Övergripande bedömning av nuläget för rekommendationerna under 2025	10
Tematiska omvärldsanalyser för genomförande av rekommendationer och funktionsrätt 2024 - 2025	11
Lag och genomförande är högst prioriterat (artiklar i konventionen 1-5, 8, 13, 33).....	11
Tema tillgänglighet, självbestämmande och inkludering i samhället (artiklarna 9, 11, 12, 19, 20, 21)	13
Tema arbete, försörjning, hälsa och utbildning (artiklarna 23-28, 30 - 4.2 och 4.5).....	15
Tema tvång, våld och medborgarskap (artiklarna 10, 13-18, 21, 22, 29)	17
Dags för politiker att agera för en reformagenda för en funktionsrättspolitik baserad på rättigheter.....	19
Övergripande tabell för uppföljning av rekommendationer	20

Inledning

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 54 funktionsrättsorganisationer med syfte att arbeta för att rättigheterna i funktionsrättskonventionen förverkligas.

I denna rapport följer vi upp 85 rekommendationer som FN:s funktionsrättskommitté riktade till Sverige i april 2024. Rapporten är en del av vårt arbete med att granska hur Sverige lever upp till sina åtaganden enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Funktionsrättskonventionen.

Syftet med rapporten är att bidra till en transparent och konstruktiv dialog om Sveriges efterlevnad av konventionen i enlighet med artikel 33, som betonar vikten av aktiv involvering i övervakningen från civilsamhället.

Genom att omvärldsbevaka beslut och uppdrag som rör rekommendationer, samt analysera information från civilsamhället, vill vi synliggöra både framsteg och brister i det svenska arbetet för att säkerställa mänskliga rättigheter för personer som möter funktionshinder.

Sammanfattning

I samband med att FN granskade hur Sverige lever upp till Funktionsrättskonventionen 2024 fick Sverige ta emot 85 rekommendationer om specifika åtgärder som behöver genomföras. Funktionsrätt Sverige har omvärldsbevakat och analyserat regeringens politik sedan rekommendationerna presenterades. För 37 av rekommendationerna har vi inte noterat några initiativ. En mer oroande slutsats av analysen är att utvecklingen går bakåt för hela 25 av rekommendationerna. När det gäller 23 av rekommendationerna har vi noterat att något har hänt.

Analysen är uppdelad i fyra områden:

- **Lag och genomförande av konventionen**

Funktionsrätt Sverige bedömer sammantaget att det sker en tillbakagång på det här området, som är det högst prioriterade inom civilsamhället.

Trots upprepade inspel från funktionsrättsrörelsen har inga förslag lagts fram om rekommendationen att granska lagstiftning och stärka konventionens ställning. Vi ser också att regeringen har delegerat ansvaret för FN-rekommendationerna till myndigheter som varken har mandat eller budget att åtgärda lagstiftning och de reformer som krävs.

Dessutom har inget gjorts för rekommendationen om att stärka likhet över

landet och övervaka genomförandet på lokal nivå. Regeringen har i stället avslutat uppdraget till länsstyrelserna i genomförande av funktionshinderspolitiken avslutats. Uppdraget har varit inriktat mot att - tillsammans med MFD och SKR - stödja regioner och kommuner i genomförande av funktionshinderspolitiken.

- **Tema tillgänglighet, självbestämmande och inkludering i samhället**

Funktionsrätt Sverige ser en tillbakagång när det gäller flertalet rekommendationer om tillgänglighet och självbestämmande. Exempelvis fortsätter regelverket som rör tillgänglighet till byggd miljö att försämrats för ombyggnationer. Samtidigt ser vi en tydlig tillbakagång när det gäller rätten till personlig assistans och i arbetet för avinstitutionalisering.

Vi noterar också omfattande brister när det gäller rekommendationer om krisberedskap.

- **Tema arbete, försörjning, hälsa och utbildning**

Funktionsrätt Sverige noterar en övergripande negativ trend inom flera av dessa områden. Trots ett reformutrymme på 80 miljarder i budgetpropositionen för 2026, saknas åtgärder för att stoppa tillbakagången och minska olikheterna över landet.

Funktionsrätt Sverige bedömer att det sker en tydlig tillbakagång på utbildningsområdet där vi ser en utveckling mot ökande segregering. Arbetslösheten är fortsatt hög bland personer med funktionsnedsättning och vi noterar allvarliga effektivitetsbrister i genomförandet av arbetsmarknadspolitik

- **Tema tvång, våld och medborgarskap**

Funktionsrätt Sverige bedömer att utvecklingen sammantaget står still när det gäller att stärka dessa rättigheter. Vi ser en tillbakagång på vissa områden, men också ett par initiativ som ligger i linje med FN-rekommendationer.

Uppmaning till regeringen: Ta fram en nationell reformagenda

Funktionsrätt Sverige uppmanar regeringen att ta fram en nationell reformagenda i dialog med civilsamhället.

Det är endast regeringen och berörda departement som har mandat att fatta beslut som rör lagstiftning och möjligheter att utkräva rättigheter. Regeringen behöver därför ta ett samlat ansvar för politiken på övergripande nivå, med beslut om att tillsätta utredningar och vidta åtgärder för att förverkliga prioriterade rekommendationer.

Några åtgärder brådskar:

- Tillsätt en statlig utredning som säkerställer att svensk lagstiftning är i linje med Funktionsrättskonventionen. En översyn av lagstiftning och praxis,

med förslag till åtgärder inklusive införlivande av konventionen i svensk lag är nödvändig.

- Säkerställ tillgång till rättvisa för personer med funktionsnedsättning i alla samhällssektorer.
- Inrätta ett tillgänglighetscenter med en samlad klagomålsmekanism.

Bakgrund Funktionsrättskonventionen

Funktionsrättskonventionen antogs av FN:s generalförsamling 2006 och har idag ratificerats av 192 stater, inklusive EU. Sverige ratificerade konventionen 2008, och året därpå trädde den i kraft.

FN har en rapporteringscykel för mänskliga rättigheter som bygger på regelbundna granskningar av hur stater uppfyller sina internationella åtaganden. Varje kärnkonvention har en egen övervakningskommitté, och Funktionsrättskommittén ansvarar för granskningen när det gäller för Funktionsrättskonventionen.

Men Sverige saknar en nationell mekanism för att systematiskt följa upp rekommendationer från FN:s övervakningskommittéer. Detta försvårar ett långsiktigt och strukturerat arbete med att omsätta FN:s rekommendationer i konkret politik och praktik – där även civilsamhällets rapporter och kunskap kan bidra till att förverkliga rättigheter.

Artikel 33.3 i Funktionsrättskonventionen betonar att civilsamhället – särskilt funktionsrättsorganisationer – ska vara meningsfullt och aktivt involverat i övervakningen av konventionens genomförande.

FN:s granskning 2024

I april 2024 mottog Sverige för andra gången skarpa rekommendationer från FN:s funktionsrättskommitté¹. Kommitténs avslutande ord², formulerade av vice ordförande Rosemary Kayess, pekade på att staten inte tycks förstå konventionens normer, principer och statens skyldigheter. Hon uppmanade staten att använda funktionsrättsorganisationernas kompetens som resurs i en reformagenda för den systemomvandling som behövs för att genomföra människorättsmodellen av funktionshinder.

Ungefär hälften av de 85 rekommendationerna uppmanar till översyn av lagstiftning. I en av rekommendationerna upprepar FN sin uppmaning till Sverige

1 <https://docs.un.org/en/CRPD/C/SWE/CO/2-3>

2 Avslutande anförande från Rosemary Kayess Funktionsrättskommittén mars 2024 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCRPD%2FOCR%2FSWE%2F30th%2F36586&Lang=en

som fanns med i en tidigare granskning – att göra konventionen till svensk lag.

Flera rekommendationer handlar om att det behövs nationella strategier, handlingsplaner och klagomålsmekanismer för att göra det möjligt att utkräva rättigheter, och att rättigheterna gäller över hela landet.

En tydlig rekommendation rör artikel 4.2, som handlar om det progressiva genomförandet av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, där det krävs åtgärder för att förhindra tillbakagång utan att det påverkar övriga medborgerliga och politiska rättigheter som ska tillämpas direkt.

Regeringens delegation med representanter från olika departement under ledning av statssekreterare Minna Ljunggren, välkomnade rekommendationerna från FN i samband med dialogen i Genève 2024. Regeringen bjöd in representanter från civilsamhället till möten både inför och efter granskningen i januari och maj 2024.

Vid ett informationsmöte i mars 2025 på Socialdepartementet fick civilsamhällets representanter besked om att ansvaret för att sprida rekommendationerna – och ta fram förslag till en handlingsplan för funktionshinderpolitiken inom befintliga ekonomiska ramar – delegerats till Myndigheten för delaktighet, MFD. Civilsamhället uppmanades fortsätta dialogen om rekommendationerna med MFD. Flera organisationer reagerade på att ansvaret delegerades och uttryckte detta i ett öppet brev³.

Regeringens uppdrag till MFD

I regeringens två uppdrag till MFD om FN-rekommendationerna framgår tydligt att det skulle genomföras i dialog med relevanta aktörer och i dialog med funktionshindersorganisationerna.

Det första uppdraget om att sprida rekommendationerna meddelades redan i maj 2024 och handlar om att:

Informera berörda myndigheter, regioner, kommuner, det civila samhället samt andra relevanta aktörer om rekommendationer från FN, samt inhämta berörda aktörers bedömning i fråga om vad rekommendationerna kan i ett nationellt sammanhang.

Uppdraget ska genomföras i samarbete med relevanta aktörer samt i dialog med funktionshindersorganisationerna. Av informationen ska det tydligt framgå att det är kommitténs rekommendationer till Sverige och att frågan om fortsatt hantering av rekommendationerna kommer beredas i Regeringskansliet. Budget 500.000.⁴ Slutredovisning 15 februari 2026

Det andra uppdraget meddelades i december 2025, men aviserades redan i

3 <https://funktionsratt.se/nyheter/oppet-brev-till-regeringen-stark-funktionsratten-ge-konventionen-en-tydlig-stallning/>

4 <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/index?rbid=24548>

strategin för uppföljning av funktionshinderpolitiken 2021-2031. Det handlar om att:

- Inhämta underlag från myndigheterna som omfattas av strategin för systematisk uppföljning och analyser utmaning inom varje prioriterat område med förslag till åtgärder för att uppfylla det nationella målet och se till sektorsansvar. FN:s observationer och rekommendationer ska beaktas. Budget 4 000 000⁵. Slutredovisning 1 december 2025.

Brist på aktiv involvering, dialog och tillgång till underlag

Funktionsrättsorganisationernas rätt till aktiv involvering i beslut och genomförande av konventionen är tydligt formulerad i konventionens artiklar 4.3 och 33.3, samt i allmän kommentar 7. Flera av rekommendationerna betonar vikten av att stärka förutsättningarna för denna roll, och en av dem handlar om att reglera rätten till aktiv involvering.

- Funktionsrätt Sverige är positiva till att regeringen har bjudit in till möten före och efter dialogen med FN, men det har inte inneburit förutsättningar för oss att utgöra en resurs i den reformagenda som FN efterlyser.
- En stor utmaning för civilsamhället i processen att övervaka och bidra till genomförandet av konventionen är att skyldighetsbärarna inte delar underlag om tolkning, prioritering och vilka som ansvarar för att genomföra rekommendationerna på Regeringskansliet.
- Myndigheten för delaktighet har genomfört flera möten där underlag består av sammanfattningar, urval och tolkningar från myndigheter, där våra inspel saknas, med hänvisning till deras tolkning av uppdragen i förhållande till lagstiftning och budget.

Metod för uppföljning i denna rapport

Eftersom civilsamhället saknar tillgång till information om arbetet med rekommendationerna på Regeringskansliet, bygger metoden främst på omvärldsbevakning av utredningar och uppdrag från regeringen.

Vi har fått information i powerpointpresentationer från MFD. Under hösten 2025 har vi begärt ut förslag till åtgärder som rör översättning av rekommendationer från Socialdepartementet, samt handlingar från de 29 myndigheter och Folkbildningsrådet som har uppdrag inom ramen för funktionshinderpolitiken för att komplettera underlaget.

Regeringens ställningstagande kring rekommendationer från den allmänna ländergranskningen (Universal Periodic Review, UPR) är ytterligare ett underlag

5 <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/index?rbid=24758>

för bedömning.

Vi har inte möjlighet att göra bedömningar som rör resultat av beslut, eller att omvärldsbevaka beslut i regioner och kommuner.

Fyra nivåer för bedömning

Bedömningen som är grundad på omvärldsbevakning är genomförd av Funktionsrätt Sveriges utredare, med stöd från experter från andra organisationer med särskild kompetens inom olika områden. Det är viktigt att betona att det är Funktionsrätt Sverige som står för bedömningarna, och att de inte omfattar resultat av beslut.

Vi har listat bedömningarna av de 85 rekommendationerna från FN i en tabell i slutet av rapporten. Bedömningarna motsvarar de nivåer vi använde när vi följde upp rekommendationer i rapporten Respekt för rättigheter.⁶

Tillbakagång – när vi har identifierat utveckling i motsatt riktning i förhållande till en specifik rekommendation.

Ingen känd åtgärd – när vi inte har hittat något konkret uppdrag / utredning som innehåller en uppgift att åtgärda rekommendationen.

Något har hänt – när vi har sett utredningsdirektiv eller uppdrag som innehåller en uppgift till åtgärd i linje med en rekommendation.

Observera att rekommendationerna ofta innehåller flera delar. Att något har hänt, kan innebära att vi ser en mindre åtgärd i positiv riktning, medan det kan finnas åtgärder i motsatt riktning. Att något har hänt ska inte tolkas som att rekommendationen är på väg att genomföras.

Den övergripande bedömningen kompletteras med en nulägesanalys inom fyra tematiska områden. Den övergripande nivån som rör lagstiftning och utkrävarhet har prioriterats av civilsamhället.

⁶ <https://respektforrattigheter.se/>

Övergripande bedömning av nuläget under 2025

- För 37 av rekommendationerna har vi inte noterat någon känd åtgärd.
- Vi har sett att något har hänt på områden som berör 23 av rekommendationerna.
- Däremot har vi bedömt att utvecklingen går bakåt när det gäller 25 av rekommendationerna.

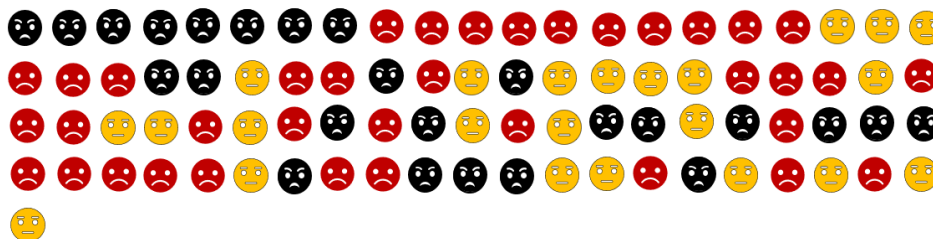
Illustration av läget med FN-rekommendationerna

Svart symbol (arg): Tillbakagång

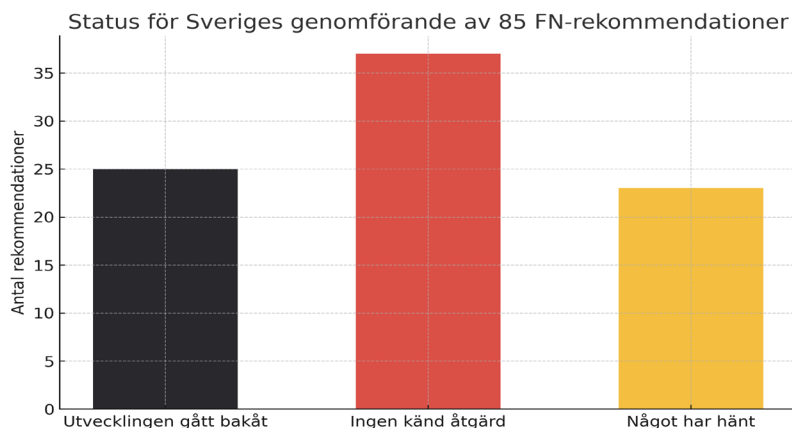
Röd symbol (ledsen): Ingen känd åtgärd

Gul symbol (neutral): Något har hänt

I nedanstående illustration av bedömningarna är de 85 rekommendationerna uppräddade i kronologisk ordning. De första rekommendationerna går bakåt. De tillhör de. högst prioriterade rekommendationerna, som rör allmänna principer och åtaganden om till exempel lagstiftning.

Här är fördelningen i ett stapeldiagram

Tematiska omvärldsanalyser

Här följer tematiska omvärldsanalyser för genomförande av rekommendationer och funktionsrätt 2024-2025. Vi redovisar inte detaljer för bedömningar av varje enskild rekommendation. I stället har vi grupperat olika artiklar och rekommendationer inom fyra tematiska områden, även om de olika artiklarna är beroende av varandra och de grundläggande allmänna principerna och åtaganden rör alla delar av konventionen.

Vi betonar att vi inte har gjort bedömningar som rör resultat. Detta skulle kräva resurser till bredare granskning och utvecklade indikatorer för mänskliga rättigheter, samt uppdelad statistik (artikel 31) där det fortfarande saknas data.

Funktionsrättskonventionen och rekommendationerna lyfter intersektionella perspektiv på flera områden – särskilt när det gäller migranter, och specifikt i artikel 6 (om kvinnor) och artikel 7 (om barn).

Vår övergripande bedömning är att vi ser en utveckling på områden som berör jämställdhet och barnrättspolitik, men perspektiv och åtgärder som specifikt handlar om kvinnor och barn med funktionsnedsättning är sällan prioriterade. När det gäller migranter med funktionsnedsättning ser vi en kraftig tillbakagång.

Lag och genomförande – det högst prioriterade området

(artiklar i konventionen: 1-5, 8, 13, 33)

De rekommendationer som civilsamhället prioriterat högst handlar om konventionens syfte, allmänna principer och åtaganden, men också artiklarna om diskriminering, medvetandegörande, tillgång till rättvisa och genomförande av konventionen.

Dessa delar av konventionen är grundläggande för att förstå människorättsmodellen av funktionshinder, och åtaganden som rör lagstiftning, utkrävande av rättigheterna och skyldigheterna att genomföra och övervaka konventionen.

Funktionsrätt Sveriges bedömning:

Funktionsrätt Sverige bedömer sammantaget att det sker en tillbakagång på området. Enligt både FN och funktionsrättsrörelsen krävs en politisk reformagenda för att vända den negativa trenden för funktionsrätt i Sverige.

- Konventionen har låg status. Det finns luckor i lagar och konventionen används inte i lagstiftningsprocessen. Varken domstolar eller myndigheter säkerställer att konventionen används för beslut. Flera lagstiftningsförslag går i motsatt riktning med fortsatta utmaningar att utkräva rättigheter.

- I stället för att ta sig an rekommendationerna ser vi att regeringen har delegerat ansvaret till myndigheter som varken har mandat eller budget att åtgärda lagstiftning och de reformer som krävs.⁷
- Myndigheter har i sin tur sållat och omtolkat rekommendationerna och har inte fullt ut förstått innebörden och skillnaden mellan aktiv involvering i beslut och "delaktighet" (ett begrepp som nämns en gång i förordet till konventionen).
- Vi bedömer att regeringens beslut att återgå till årliga myndighetsrapporter⁸ – som i den tidigare strategin – inte medför någon förändring i förhållande till genomförande av rekommendationerna, så länge det inte finns politiska beslut om åtgärder.
- Regeringens uppdrag till länsstyrelserna 2021-2024 att, tillsammans med MFD och SKR, stödja regioner och kommuner i genomförande av funktionshinderspolitiken har upphört⁹, trots våra förslag om att ge länsstyrelserna en tydligare roll i att följa upp genomförandet i regioner och kommuner (vilket hade varit i linje med en av rekommendationerna). Regeringen har i stället gett MFD i uppdrag att förmedla statsbidrag till enskilda kommuner, utan direkt koppling till konventionen eller rekommendationerna om likhet över landet.¹⁰

Inga förslag om utredning om konventionens ställning

- Trots upprepade inspel från funktionsrättsrörelsen har det inte lagts några förslag om utredning för att granska lagstiftning och stärka konventionens ställning. Noteringar kring rekommendationer i ländergranskningen (UPR) pekar i motsatt riktning¹¹. MFD bedömer att de inte kan lämna förslag som rör lagstiftning och att uppdraget är begränsat till åtgärder inom tolv områden och till befintliga ekonomiska ramar.
- Regeringen kommunicerade ett budgetutrymme på 80 miljarder hösten 2025¹², utan satsningar i linje med rekommendationer och åtagande om att säkerställa progressivt genomförande av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Trots att vi ser tillbakagång på flera rättighetsområden. Vi ut-

7 <https://funktionsratt.se/nyheter/oppet-brev-till-regeringen-stark-funktionsratten-ge-konventionen-en-tydlig-stallning/>

8 <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2025/07/andring-av-uppdrag-att-folja-upp-funktionshinderspolitiken-20212031-utifran-det-nationella-malet-for-funktionshinderspolitiken/>

9 <https://www.mfd.se/om-mfd/regeringsuppdrag/stodja-regioner-och-kommuner-i-genomforande-av-funktionshinderspolitiken/>

10 <https://www.mfd.se/nyhetsarkiv/statsbidrag-till-kommuner/>

11 Två dokument som beskriver regeringens ställningstagande i UPR <https://undocs.org/en/A/HRC/60/13/Add.1> samt kommentarer till noterade rekommendationer <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/upr/sessions/session49/swe/a-hrc-60-13-add-1-sweden-annex-e.docx>

12 <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/09/en-budget-for-hart-arbetande-manniskor/>

vecklar detta i övriga tematiska omvärldsanalyser.

- I det förslag till handlingsplan som skickades till myndigheter i september – som vi fått tillgång till genom myndigheter som har bedömt det möjligt att lämna ut på vår begäran – har vi noterat att våra konkreta idéer om struktur och åtgärder på en övergripande nivå i handlingsplanen inte har lyfts i dialog eller förmedlats till myndigheter. Det 20-tal rekommendationer som nämns i de underlag MFD har presenterat för funktionsrättsorganisationer, omfattar inte hela rekommendationen och inga skarpa förslag till åtgärder. De är kopplade till ett visst politikområde, vilket befäster stuprör mellan olika områden, med vaga förslag till mål i stället för konkreta åtgärder som krävs för att möta rekommendationer.
- Budget för spridning av rekommendationer har använts till en kampanj som inte nämner statens åtaganden och rättigheter, utan lyfter fram individer som arbetar med inkludering. Förflyttning av ansvaret från regeringen har stärkts i ett uttalande och förslag om nationell samordnare.¹³
- Felöversättning av rekommendationen¹⁴ som rör begrepp och lagstiftning i enlighet med människorättsmodellen pekar på att FN:s övervakningskommitté har rätt i att staten inte förstår normer, principer och skyldigheter.

Tema tillgänglighet, självbestämmande och inkludering i samhället (artiklarna 9, 11, 12, 19, 20, 21)

Tillgänglighet, respekt för självbestämmande och olikheter, inkludering och acceptans för funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden är några av konventionens allmänna principer som ska genomsyra alla rättigheter. Rätten till tillgång/tillträde till miljöer, information och kommunikation är en förutsättning för yttrandefrihet och inkludering i samhället, och ska säkerställas genom systematiskt borttagande av hinder för tillgänglighet och rätt till skäliga anpassningsåtgärder utan undantag.

Funktionsrätt Sveriges bedömning:

Funktionsrätt Sverige ser sammantaget en tillbakagång när det gäller flertalet rekommendationer om tillgänglighet och självbestämmande.

- Något positivt har hänt när det gäller artikel 12 om likhet inför lagen och en rekommendation som rör e-legitimationer. Lagrådsremissen **Ett ställföreträdarskap att lita på**¹⁵, lyfter rekommendationen om stödjande beslutsfattande från FN, och lämnar förslag till förbättrade förutsättningar att lösa

¹³ <https://hejaoлика.se/artikel/statssekreterare-ljunggren-fler-maste-se-sin-roll-i-funktionshinderpolitiken/>

¹⁴ Skrivelse till regeringen i oktober 2025

¹⁵ <https://regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2025/11/ett-stallforetradar-skap-att-lita-pa/>

problemen med elektronisk identifikation genom ställföreträdarregister. Men den fördjupade analysen om vad FN menar med att ersätta ställföreträdande beslutsfattande med stödjande i allmän kommentar 1 behöver fortfarande fördjupas.

- Regelverket som rör tillgänglighet till byggd miljö fortsätter att försämrats för ombyggnationer trots att EU:s energieffektiviseringsdirektiv kopplar till tillgänglighet. Det är en tillbakagång att sektorsmyndigheten Boverket dessutom tolkar att försämringar och ökad risk för diskriminering skulle vara förenliga med konventionen¹⁶.
- EU-kommissionen har initierat ett överträdelseförfarande för brister i nationellt genomförande av tillgänglighetsdirektivet. En av flera brister rör möjligheten för organisationer med ett legitimt intresse att driva klagomål. En lagrådsremiss som rör behov av att åter se över mediegrundlagarna försenar genomförande och tar inte hänsyn till nationella åtaganden om yttrandefrihet, trots att remissinstanser lyft den ohållbara situationen att göra undantag för i grundlagar när det – i enlighet med konventionen – ställs proportionella krav på tillgänglighet i lag¹⁷.
- Inget har hänt när det gäller personlig rörlighet, tvärtom verkar begränsningar av rätt till färdtjänst, hjälpmedel och ledsagning bestå, även om behov av förändring har debatterats.

Funktionsrättsperspektiv saknas i krisberedskap

Vi konstaterar omfattande brister och till och med en tillbakagång när det gäller krisberedskap där funktionsrättsperspektiv saknas.¹⁸

- Sverige gör stora satsningar på totalförsvaret det kommande decenniet, men det saknas ett systematiskt perspektiv på inkluderande krisberedskap. Trots ökade krav på samhällets krisberedskap brister regeringen i att följa både konventionen och rekommendationer.

Rapporter¹⁹ visar att 60 procent av kommunerna saknar strategier för inkludering av personer med funktionsnedsättning och att endast en tredjedel säkerställer tillgänglig kriskommunikation. Många kommuner saknar rutiner för att identifiera personer med särskilda behov och tillgängliga skyddsrum är otillräckliga. Statliga utredningar²⁰ fokuserar främst på särskilda boenden, medan majoriteten som lever självständigt utan insatser inte omfattas.

16 <https://www.regeringen.se/remisser/2025/07/remiss-av-boverkets-rapport-lattnader-i-kraven-pa-byggnader-vid-andring-och-ombyggnad-202512>

17 <https://www.regeringen.se/contentassets/4646544fb95c460aa6c276304cf54d70/funktionsratt-sverige.pdf>

18 <https://www.regeringen.se/contentassets/0134c4fe6f8348beab435738551f7008/funktionsratt-sverige.pdf> <https://www.regeringen.se/contentassets/9f7f2c6207374e-5e880723547aa517ae/funktionsratt-sverige.pdf>

19 Krisberedskap för alla - MFD

20 Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig - Regeringen.se

Långt kvar till avinstitutionalisering och genomförande av rätten till självbestämmande och inkludering i samhället

Funktionsrätt Sverige konstaterar en tydlig tillbakagång gällande avinstitutionalisering och rätten till personlig assistans. Kommunala gruppbofasta blir större och placeras i institutionsliknande miljöer. Utredningsarbetet²¹ för att inrätta en LSS-inspektion är därför viktigt för att komma åt dessa brister.

- Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har fått förstärkta tillsynsverktyg, men myndigheten har samtidigt fått omfattande kritik från Riksrevisionen²² för att inte uppfylla intentionerna med klagomålssystemet och att långa handläggningstider riskerar rättssäkerheten. Rättssäkerheten förstärks av att Försäkringskassans återkrav, bland annat för assistansersättning, också uppvisar rättsliga brister som kan få betydande konsekvenser för enskilda²³.
- Positivt är att åtgärder har initierats för att minska placeringar på SIS till förmån för andra mer ändamålsenliga, exempelvis öppnare vårdformer²⁴ och att en lagrådsremiss²⁶ om avlösarservice kan leda till att det underlättar för barnfamiljer.

Tema arbete, försörjning, hälsa och utbildning (artiklarna 23 – 28, 30 - 4.2 och 4.5)

Rätten till arbete, tillfredsställande levnadsstandard inklusive bostad, hälsa, utbildning och kultur är en del av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som ska genomföras progressivt. Rättigheterna påverkar människors vardag och förutsättningar för inkluderande jämlikhet.

Funktionsrätt Sveriges bedömning:

Funktionsrätt Sverige noterar en övergripande negativ trend inom flera områden. Trots ett reformutrymme på 80 miljarder i budgetpropositionen för 2026, saknas åtgärder för att stoppa tillbakagången och minska olikheterna över landet.

- Rätten till familjeliv och tillfredsställande levnadsstandard hotas av bakåtgående åtgärder i trygghetssystemen som bidragstak, aktivitetskrav i försörjningsstödet och skärpta kvalificeringskrav, vilket ökar fattigdomsriskerna.

21 <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/04/effektivare-atgarder-mot-valfardsbrott-inom-personlig-assistans/>

22 <https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2025/ivos-hantering-av-enskildas-klagomal-pa-halso--och-sjukvarden.html>

23 <https://isf.se/publikationer/rapporter/2025/2025-11-06-rattsliga-brister-i-aterkrav>

24 https://www.stat-inst.se/globalassets/rapporter_och_slutredovisningar/delredovisning-av-uppdrag-i-regleringsbrev-samverkansuppdrag-for-att-frigora-fler-platser.pdf

25 Stärkt statlig styrning och stöd inom sociala barn- och ungdomsvården - Regeringen.se

26 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2025/10/starkta-insatser-for-aldre-och-for-de-som-vardar-eller-stoder-narstaende/>

Den sänkta skatten på sjuk- och aktivitetsersättning²⁷, kommer i skymundan för ett nytt jobbskatteavdrag som riskerar att skapa en ny "funkisskatt" genom utebliven full kompensation.

- Förenkling av ansökningsprocesser för stöd, motverkas av ökad misstro, krav på intyg med allt kortare intervall och ökade krav på specialistintyg försvårar för individen. Rapporter om att individer avstår från att skaffa barn av rädsla för att förlora assistans eller få barn omhändertagna, då psykisk ohälsa rutinmässigt kan leda till orosanmälan är helt i konflikt med att stöd ska ges i föräldraskapet.
- Inom hälsoområdet pågår arbete med en rad nationella handlingsplaner och utredningar, exempelvis om god och nära vård, psykisk hälsa och SRHR. Trots dessa initiativ, och trots att Socialstyrelsen har pekat på ojämlik tillgång till vård och högre dödlighet för personer med funktionsnedsättning, saknas ofta riktade åtgärder för att möta FN:s krav på tillgänglig, jämlik och ekonomiskt överkomlig vård. Högkostnadsskyddet för läkemedel har höjts och kostnaderna för hjälpmedel ökar. En kommande strategi för rehabilitering och hjälpmedel²⁸ måste utformas utifrån människorättsmodellen.

Exkluderande skol- och arbetsmarknadspolitik

Funktionsrätt Sverige noterar en tydlig tillbakagång på utbildningsområdet. Den nuvarande regeringens skolpolitiska agenda riskerar att öka segregationen i skolan²⁹. Flera åtgärder föreslås som i praktiken är repressiva och exkluderande för elever med funktionsnedsättning.

- Skolans kompensatoriska uppdrag försvagas, och problemet placeras hos barnet snarare än att utveckla inkluderande skol- och lärmiljöer. Inkludering reduceras till fysisk placering, medan sociala, kommunikativa och pedagogiska behov förbises.
- Förslag om minskad dokumentation och begränsat inflytande både från elever och vårdnadshavare riskerar att urholka barns rättssäkerhet. Denna utveckling står i direkt kontrast till rekommendationer på området och principen om en inkluderande utbildning för alla.
- Arbetslösheten är fortsatt hög bland personer med funktionsnedsättning³⁰.
- Regeringen har valt att inte ändra definitionen av nedsatt arbetsförmåga, trots Arbetsförmedlingens förslag att avskaffa begreppet. Genom att bevara denna terminologi och dess underliggande logik, bidrar definitionen fortsatt till strukturella hinder och diskriminering på arbetsmarknaden.

27 <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/10/regeringen-forslar-sankt-skatt-pa-arbetsinkomster-pension-och-sjuk-och-aktivitetsersattning/>

28 <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/god-och-nara-varld/forslag-till-nationell-strategi-och-handlingsplan-for-rehabilitering-och-habilitering/>

29 [funktionsratt-sverige-se/remissvar-forbattrat-stod-i-skolan-sou-2025-44-dir-u2025-01067.pdf](https://www.funktionsratt-sverige.se/remissvar-forbattrat-stod-i-skolan-sou-2025-44-dir-u2025-01067.pdf)

30 [chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcglefindmkaj/https://www.scb.se/contentassets/82038bbad80143198b5c8d7cf8337a8e/am0503_2024a01_br_am80br2503.pdf](https://efaidnbmninnibpcajpcglefindmkaj/https://www.scb.se/contentassets/82038bbad80143198b5c8d7cf8337a8e/am0503_2024a01_br_am80br2503.pdf)

- Arbetsförmedlingen har allvarliga effektivitetsbrister i genomförandet av arbetsmarknadspolitiken med orimligt långa handläggningstider, otillräckliga insatser och bristfällig individanpassning³¹.
- Ett positivt initiativ är dock etableringen av programmet Samstart³², som syftar till att säkerställa en effektiv övergång från utbildning till den öppna arbetsmarknaden.

Tema tvång, våld och medborgarskap (artiklarna 10, 13-18, 21, 22, 29)

Rätten till liv, medborgarskap, politisk deltagande, privatliv, frihet från våld och tortyr är exempel på medborgerliga och politiska rättigheter, där flera av dem är absoluta och inte får inskränkas.

Funktionsrätt Sverige bedömer en tillbakagång på vissa områden, initiativ i linje med FN-rekommendationer på något enstaka område, men sammantaget står utvecklingen still när det gäller att stärka dessa rättigheter.

- När det gäller tillgången till rättvisa saknas åtgärder för framtagandet av en nationell strategi för att säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning, kostnadsfria processuella anpassningar eller utbildning av rättsväsendets aktörer i konventionens principer.
- Ett av de initiativ som tagits på området är tillsättningen av en utredning³³ med uppdraget att se över regelverket för ersättning till rättsliga biträden för enskilda och föreslå åtgärder för bättre kostnadskontroll. Uppdraget omfattar också att åtgärder för att stärka förtroendet för offentliga försvarare och frågor om enskildas rättigheter.
- Det har också tagits initiativ i form av en statlig utredning som ska reformera den **statliga barn- och ungdomsvården**³⁴ och stärka barnrätts- och rätts-säkerhetsperspektivet, bland annat när det gäller att skärpa skyddet mot tvångsåtgärder som inte har stöd i lag.
- Vi har också noterat initiativ när det gäller skarpare tillsynsmekanismer för att säkerställa regelbundna inspektioner av inläsningsplatser, institutioner för social omsorg, gruppboenden och privat förvaltade anläggningar. Inspektionen för vård och omsorg, IVO³⁵, föreslås få utökade möjligheter att ingripa mot verksamheter som inte uppfyller lagstiftningens krav
- Arbete har också påbörjats med utveckling av en övergripande och effektiv strategi för att förebygga och reagera på våld mot kvinnor samt vuxna och

31 <https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2025/arbetsformedlingens-stod-till-personer-med-funktionsnedsattning.html>

32 <https://arbetsformedlingen.se/for-kommuner/arbetsmarknadsinsatser/samstart>

33 Rättsliga biträden och rättegångskostnader - Regeringen.se

34 En reform av den statliga barn- och ungdomsvården för en trygg och kvalitativ vård (Kommittédirektiv 2024:13) | Sveriges riksdag

35 Skarpare verktyg till Inspektionen för vård och omsorg - Regeringen.se

barn med funktionsnedsättning, men vi bedömer att initiativen är otillräckliga. I den jämställdhetspolitiska strategin omfattas kvinnor med funktionsnedsättningar, men det saknas en djupgående analys. Någon strategi för att motverka och bekämpa våld mot barn har inte heller presenterats trots löften.

Rättigheter backar för migranter med funktionsnedsättning

Funktionsrätt Sverige bedömer att rättigheterna för **migranter med funktionsnedsättning** har backat på flera områden. Den nuvarande migrationspolitiken saknar ett MR-perspektiv och tar inte hänsyn till intersektionalitet, exempelvis till situationen för personer med funktionsnedsättning som befinner sig i migrations- eller asylprocesser.

Utifrån nyligen genomförda förändringar missgynnas migranter/asylsökande med funktionsnedsättning av regelverket, exempelvis vad gäller skärpta krav på försörjningsförmåga³⁶, möjlighet till familjeåterförening³⁷, möjlighet att behålla uppehållstillstånd³⁸ och nya regler kring särskilda skäl för asyl.

Möjligheten för barn och vissa vuxna att beviljas uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter har tagits bort, vilket drabbar särskilt utsatta grupper som personer med funktionsnedsättning. Situationen har uppmärksamats av bland andra MR-institutet³⁹ och ILI⁴⁰.

Små steg för främjande av delaktig i politik och offentlighet

Funktionsrätt Sverige bedömer vidare att initiativ tagits för att främja delaktande i det politiska och offentliga livet. Det har skett förbättringar i vallagen, de senaste träder i kraft den 1 dec 2025 för att skärpa Valmyndighetens ansvar, säkerställa tillgänglighet och ge stöd till personer med funktionsnedsättning i vallokalerna. Ett ökat ansvar för anordnare att rapportera hinder för röstning införs också.

Initiativ har även tagits i form av ett uppdrag till Inspektionen för Socialförsäkring, ISF att tydliggöra regelverket för rätten att uppbära sjuk- och aktivitetserättning vid ideella åtaganden.

36 97B915AB-42A4-4482-A234-8A84D2E22D5D

37 Försörjningskrav för den som bor i Sverige – Migrationsverket

38 97B915AB-42A4-4482-A234-8A84D2E22D5D

39 Flyktingar och migranternas mänskliga rättigheter - Institutet för mänskliga rättigheter

40 Debatt: Funktionsnedsatta migranter – den bortglömda gruppen i funktionsrättsdebatten – Disabled Refugees Welcome

Dags för politiker att agera för en reformagenda för en funktionsrättspolitik baserad på rättigheter

Regeringen beslutade om en tio-årig strategi för uppföljning av funktionshinderpolitiken i september 2021. Uppföljningen skulle leda till en handlingsplan 2026. Löften om att lyssna på funktionsrättsrörelsen, behöver omsättas i praktisk handling genom en meningsfull och effektiv aktiv involvering med fördjupad dialog om en handlingsplan med konventionen som utgångspunkt.

Endast regeringen och berörda departement har mandatet att fatta beslut som rör lagstiftning och möjligheter att utkräva rättigheter. En översyn av lagstiftning och praxis, med förslag till åtgärder inklusive införlivande av konventionen i svensk lag är nödvändig. Översyn av diskrimineringslagen prioriteras av FN och rörelsen, lagstiftningen om hatbrott prioriteras av MR-institutet, och tillgången till rättvisa behöver säkerställas, med fungerande klagomålsmekanismer och ekonomiska förutsättningar till rättsombud och rättshjälp.

Vi har vid flera tillfällen lyft EU:s funktionsrättsstrategi 2021-2030 som under den första delen innehöll 64 konkreta politiska åtaganden som följdes upp öppet för alla. Nu påbörjar EU arbetet med nästa fas där förslagen från den europeiska funktionsrättsrörelsen och rekommendationer från FN utgör grunden.

Sverige behöver en reformagenda med syftet att förverkliga åtaganden enligt konventionen. Vårt förslag är att skapa en övergripande nivå med beslut om utredningar och åtgärder för prioriterade rekommendationer. Sektorsansvariga myndigheter som ses över får sedan uppdrag att bidra till att förverkliga en politisk reformagenda. När myndigheter får sätta egna mål utan budget inom tolv olika områden blir det inga reformer och förändringar som leder till att konventionen förverkligas. Detta har prövats och förkastats, med upprepad kritik om brist på styrning från Statskontoret⁴¹, Styrutredningen⁴² och Riksrevisionen⁴³.

Regeringen säger sig ta FN:s kritik på allvar och lovat att lyssna på funktionsrättsrörelsen. Nu är det dags att visa det i handling. Sverige behöver en tydlig, rättighetsbaserad funktionsrättspolitik som utgår från konventionen, inte från administrativa och ekonomiska begränsningar.

Vi uppmanar regeringen att ta fram en nationell reformagenda i dialog med civilsamhället. Några åtgärder brådskar:

- Tillsätt en statlig utredning som säkerställer att svensk lagstiftning är i linje med Funktionsrättskonventionen. Utredningen ska ha ett rättighetsperspektiv med fokus på delaktighet, icke-diskriminering och jämlikhet.
- Säkerställ tillgång till rättvisa för personer med funktionsnedsättning i alla samhällssektorer.
- Inrätta ett tillgänglighetscenter med en samlad klagomålsmekanism.

41 <https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2009/fran-vision-till-verklighet-en-utvardering-av-nationell-handlingsplan-for-handikappolitik/>

42 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/05/sou-201923/>

43 <https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2024/fran-vision-till-verklighet-sektorsansvaret-i-funktionshinderspolitiken.html>

I vårt grannland Norge meddelade den nyvalda regeringen⁴⁴ i oktober 2021 att de ska inkorporera Funktionsrättskonventionen som en del i flera reformer som rör rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Islands parlament antog en handlingsplan 2024 -2027⁴⁵ med politiska åtgärder kopplade till konventionen. I november blev konventionen lag.⁴⁶

Bilaga 2 Övergripande tabell för uppföljning av rekommendationer

Art	Vad	Läge
1-4	Harmonisera definitionen av funktionshinder i lagar och politik med människorättsmodellen för funktionshinder.Revidera definitionen av funktionshinder i 2008 års diskrimineringslag.	Bakåt
	Vidta åtgärder för att gradvis uppnå ett fullständigt förverkligande av de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna enligt konventionen utan tillbakagång.	Bakåt
	Se över konventionens status i dess rättssystem.Införli- va nationell lagstiftning fullt ut i enlighet med tidigare rekommendationer	Bakåt
	Se över befintliga lagar, riktlinjer och förordningar systematiskt.Upprätta handlingsplaner som grundar sig på mänskliga rättigheter med åtgärder för att främja, skydda och förverkliga rättigheterna i konventionen.	Bakåt
	Säkerställ att rättsliga och administrativa organ effektivt tillämpar rättigheterna i enskilda fall, både i samband med klagomål och i vägledning för tolkning av nationell rätt	Bakåt
	Förbättra samordningen mellan regioner och kommuner i deras ansträngningar att genomföra konventionen, i enlighet med artikel 4(5).Erbjud effektiva rättsmedel mot otillräckligt genomförande för enskilda och organisationer för personer med funktionsnedsättning på regional och kommunal nivå.	Bakåt
	Inrätta en mekanism på nationell nivå för att effektivt övervaka regionernas och kommunernas genomförande av konventionen med bindande mål, indikatorer och effektiva åtgärder	Bakåt

44 CRPD ska bli norsk lag, som del av regeringsplattformen eller Hurdals-erklaringen <http://www.nfunorge.org/Om-NFU/NFU-bloggen/crpd-skal-bli-norsk-lov/>

45 https://www.stjornarradid.is/library/02-Rit--skyrslur-og-skrar/Landsaaetlun_i_malefnum_fatlads_folks_arin_2024-2027.pdf

46 <https://www.althingi.is/altext/157/s/0106.html>, <https://www.althingi.is/altext/157/s/0334.html>

	Etablera effektiva klagomålsförfaranden och prövningsmekanismer mot otillräckligt genomförande i regioner och kommuner som är tillgängliga för individer och organisationer för personer med funktionsnedsättning.	Bakåt
4GC7	Utveckla och genomföra rättsligt förankrade förfaranden för nära samråd och aktiv involvering av organisationer av personer med funktionsnedsättning, (inklusive intellektuell psykosocial, kvinnor, barn, nationella minoriteter) i alla frågor som rör dem. Sätt standarder för styrning av förfaranden som garanterar, bland annat, tillräcklig tid för svar och tillgängliga format för dokument.	Inget
	Stärk kapaciteten hos organisationer för personer med funktionsnedsättning (inklusive ovan uppräknade organisationer) för aktivt deltagande i alla processer för att genomföra konventionen med tillräckliga finansiering för detta.	Inget
5 GC6	Se över diskrimineringslagen från 2008 för att säkerställa skydd mot multipel och intersektionell diskriminering (med lista)	Inget
	Ändra diskrimineringslagen och annan relevant lagstiftning och politik för att ta bort begränsningarna för bristande tillgänglighet när det gäller ansökan om arbete, bostäder och privatpersoner. Inkludera en uttrycklig garanti för skälig anpassning som är tillämplig på alla rättsområden i linje med artikel 2.	Inget
	Ändra den nationella lagstiftningen om hatbrott och inkludera skydd för personer med funktionsnedsättning. Säkerställ datainsamling och analys av uppgifter om hatbrott specifikt mot personer med funktionsnedsättning.	Inget
	Säkerställ att alla diskriminerande åtgärder från polisens sida effektivt kan bestridas i domstol.	Inget
	Utvidga stöd till alla personer med funktionsnedsättning som är blinda eller synskadade under nationell lagstiftning, inkl LSS, för att förbättra livet som rör offentlig, kulturell, fritid och idrott delaktighet.	Inget
	Utvidga policy i enlighet med artikel 2 i tilläggsprotokollet med praxis i asylärenden och särskilda rekommendationer som rör asylärenden, och alla rekommendationer i fall nr 45/2018 (Richard Sahlin vs Sverige). Säkerställ att rekommendationer följs inom detta förfarande i framtiden.	Inget

6GC3	Stärk åtgärder och politiska mekanismer för att säkerställa att rättigheterna för kvinnor (inkl migranter) och flickor med funktionsnedsättning integreras på ett heltäckande sätt i all lagstiftning och jämställdhetspolitik.	Inget
	Säkerställ att systemen för datainsamling och konsekvensanalyser av lagstiftning och politik innehåller indikatorer och uppdelad data om kvinnor och flickor med funktionsnedsättning.	Inget
7CRC	Stärk genomförandet av nationell lagstiftning om barns rättigheter för att säkerställa att den inkluderar barn med funktionsnedsättning i alla livsområden. Försäkra trygg och närande miljö som respekterar värdighet och likabehandling.	Något
	Säkerställ tillgång, tillgänglighet och kvalitet på inkluderande och tidigt insatta tjänster, hjälpmedel och transporter för barn med funktionsnedsättning samt tillräcklig information och nödvändigt stöd till deras föräldrar.	Något
	Garanterar respekten för utvecklingen av förmågan hos barn med funktionsnedsättning att säkerställa att de kan bilda sig en egen uppfattning, fritt uttrycka sig, inkl i rättsliga och asylärenden så att deras synpunkter ges vikt i förhållande till ålder och mognad. Säkerställ stöd i förhållande till funktionshinder och ålder för att förverkliga deras rättighet att bli hörda.	Något
8	Se till att medicinsk och social rådgivning om fosterdiagnostik och abort inte förmedlar negativa attityder mot personer med intellektuell och/eller psykosocial funktionsnedsättning.	Inget
	Genomför mediekampanjer för att undanröja fördomar, negativa stereotyper, skadliga sedvänjor och hatpropaganda i alla aspekter av livet för att skapa hållbar och systematisk attitydförändring särskilt för kvinnor, barn och personer med intellektuell funktionsnedsättning.	Inget
	Stärk och öka intensivutbildning genom kurser om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och med grund i mänskorättsmodellen av personer med funktionsnedsättning för studenter, domare, rättstillämpare, poliser, lärare, hälso- och sjukvårdspersonal och allmänheten.	Inget
9 GC2	Säkerställ att nationell, regional och kommunal lagstiftning omfattar tillgänglighet på alla områden i livet, inklusive i offentlig upphandling och att de tillämpas effektivt och likvärdigt samt främjar universell utformning i utveckling av standarder och riktlinjer.	Bakåt

	Etablera institutionaliserade mekanismer för nära samråd med och aktivt deltagande av funktionsrättsorganisationer i processerna för utveckling av tillgänglighetsstandarder samt klagomålsmekanismer.	Bakåt
	Säkerställ digital tillgänglighet och elektronisk identifiering för personer med funktionsnedsättning.	Något
10	Stärk utbildningen för tjänstemän inom brottsbekämpande myndigheter för att undvika överdriven användning av våld och skjutvapen särskilt med hänsyn till personer med psykosocial funktionsnedsättning och intersektionell bakgrund för marginalisering.	Inget
	Utveckla en övergripande strategi för att förhindra dödsfall bland personer med funktionsnedsättning på institutioner, inklusive utbildning för yrkesgrupper inom hälsa, vård, sociala och utbildningsområden. Säkerställ att kriminella handlingar leder till effektiva åtal.	Inget
11Sen-dai	Utveckla en övergripande strategi för mänskliga rättigheter som inkluderar personer med funktionsnedsättning för alla risksituationer och humanitära nödsituationer inklusive folkhälsa, klimathot och andra risksituationer. Säkerställ samordning på nationell, regional och kommunal nivå.	Bakåt
	Säkerställ att genomförandet av den klimatpolitiken inkluderar personer med funktionsnedsättning, även samer, i enlighet med FN:s ramverkskonvention för klimatförändring	Inget
	Säkerställ att alla personer med funktionsnedsättning, särskilt personer med intellektuell, psykosocial och neurodiversitet, i risksituationer och humanitära nödsituationer, inkl nödsituationer som rör hälsa, har tillgång till tillgängliga kommunikations- och information, inkl lättläst och teckenspråk.	Något
	Säkerställ att flyktingar och asylsökande med funktionsnedsättning, inkl flyktingar från Ukraina, har tillgång till tillgänglig kommunikation, bostäder och tillräcklig försörjning, hjälpmedel och stöd för att få arbete.	Bakåt
12GC1	Eliminera alla former av ställföreträdande beslutsfattande och ersätt dem med ett system med stöd för beslutsfattande som respekterar vilja, preferenser och självbestämmande för personer med funktionsnedsättning.	Något

	Utveckla en nationell övergripande strategi för genomförandet av stödjande beslutsmekanismer med lämpliga och proportionella skydd på nationell, regional och kommunal nivå.	Något
	Se över programmet för "Personliga ombud", så att den omfattar alla med funktionsnedsättning och är enhetlig mellan kommuner.	Något
	Utveckla och tillhandahålla utbildningsprogram om stödjande beslutsfattande inom statliga myndigheter, andra relevanta sektorer inkl rättsväsende, hälso- och sjukvård, bank samt sociala tjänster.	Något
13 Vägled	Utveckla en nationell strategi för tillgång till rättvisa för personer med funktionsnedsättning i nära samråd och aktiv involvering av funktionsrättsorganisationer som omfattar:	Inget
	Ändra förfaranderegler inom straffrätt, civilrätt, arbetsrätt och förvaltningsrätt som säkerställer processuella och åldersanpassade anpassningar för personer med funktionsnedsättning utan kostnad	Inget
	Utbilda personer inom rättssystemet, inbegripet domstolsväsendet, poliser, åklagare och fängelsepersonal, om tillämpningen av konventionens normer och principer för att säkerställa tillgång till rättvisa	Inget
	Se över rättshjälpslagen för att undanröja ekonomiska hinder för juridiskt ombud, särskilt i förvaltnings- och diskrimineringsrättsliga ärenden.	Något
14 riktlinjer	Upphäv alla lagar och avskaffa praxis som gör det möjligt att frihetsberöva på grundval av funktionsnedsättning, inbegripet lagar om psykisk hälsa, och säkerställ tillgång till lämpliga, tillgängliga bostäder och stöd i samhällsgemenskapen.	Inget
	Ändra och/eller upphäv lagstiftning som begränsar rättskapaciteten för personer med funktionsnedsättning, vilket möjliggör strängare åtgärder mot personer med funktionsnedsättning än tilltalade som dömts för samma brott som obestämd instängning och garantera tillgång till rättvisa på likvärdig grund genom hela rättsprocessen.	Inget

15	Förbjud användning av tvång och restriktiva metoder och tillämpning av ECT och medicinsk behandling utan samtycke för barn och vuxna med funktionsnedsättning i gruppboenden, särskilda boenden och alla former av institutioner, inkl psykiatriska institutioner. Etablera alternativa icke-tvångs- ålders-anpassade stödåtgärder och erbjud utbildning till anställda.	Inget
	Stärk befintliga tillsynsmekanismer för att säkerställa regelbundna inspektioner av inläsningsplatser, institutioner för social omsorg, gruppboenden och privat förvaldade anläggningar. Säkerställ regelbunden rapportering till parlamentet och etablera mekanismer för att möjliggöra snabbt genomförande av rekommendationer.	Något
16	Utveckla en övergripande och effektiv strategi för att förebygga och reagera på våld i enlighet med Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet med köns- och åldersspecifika krav för att motverka våld mot barn och vuxna med funktionsnedsättning i alla miljöer, inkl institutioner. Säkerställ tillgång till rättvisa, med köns- och åldersanpassat stöd och rehabilitering.	Något
	Vidta omedelbara åtgärder för att säkerställa statlig utredning om särskilda boenden uttryckligen tar stöd av konventionens normer och principer, barnkonventionen och Europakonventionen.	Inget
	Vidta alla lagstiftnings-, administrativa- och policyåtgärder för att säkerställa att barn och vuxna med funktionsnedsättning som utsätts för våld i institutionella miljöer, inklusive tvångsvård, erkänns som brottsoffer för att säkerställa utredning och lagföring på likvärdigt sätt.	Något
17	Säkerställ samråd och aktiv involvering av organisationer som företräder intersexuella personer för ett omfattande skydd för intersexuella barn mot onödiga, invasiva eller irreversibla medicinska ingrepp som förändrar könsegenskaperna.	Inget
18	Vidta alla lagstiftningsåtgärder, administrativa och andra åtgärder för att säkerställa att migranter med funktionsnedsättning har tillgång till alla former av välfärd och grundläggande stöd, inkl funktionshinderspecifikt stöd, utan diskriminering.	Bakåt

	Utveckla ett nationellt ramverk, i nära samråd med och aktiv involvering av funktionsrättsorganisationer för att säkerställa rörlighet för stödtjänster mellan kommuner.	Inget
19 GC5 + riktlin	Vidta omedelbara åtgärder för att utveckla och genomföra en nationell strategi för avinstitutionalisering som omfattar (alla stycken i rekommendationen); Lagstiftning-, förvaltnings- policy- och andra åtgärder för att säkerställa nationellt lika tillgång till individualiserad personlig assistans och stöd till alla personer med funktionsnedsättning, inkl de 1500 personer som förlorat personlig assistans 2015-2022 och personer över 66.	Bakåt
	Säkerställ oberoende övervakning av institutioner tills de stängs.	Något
	Utveckla relevanta politiska program för att stänga befintliga institutioner och förhindra återinstitutionalisering.	Inget
	Stärk stödsystem för barn med funktionsnedsättning så att de kan bo hemma eller i familjemiljö istället för institutioner.	Något
	Undanröj hinder för att välja var och med vem personer med funktionsnedsättning vill bo, inkl fler trygga, prisvärda (till överkomlig kostnad) och tillgängliga bostäder i samhällsgemenskapen.	Bakåt
20	Förbättra åtgärder för att stödja personlig rörlighet, bland annat genom ett nationellt program för ledsagarservice, särskilt för personer i äldreboenden och i gruppboenden liksom för personer som är blinda.	Bakåt
21	Vidta alla nödvändiga åtgärder baserade på internationella och europeiska standarder för att säkerställa att information för allmänheten är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, i alternativa format, i rätt tid och utan extra kostnad, särskilt i nödsituationer.	Något
22	Vidta nödvändiga åtgärder inklusive revidering av dataskyddslagstiftningen för att säkerställa rätten till privatliv. Sätt samman dataskyddsprotokoll och säkerhetssystem som garanterar skydd för personliga data, hälso- och rehabiliteringsinformation för personer med funktionsnedsättning likvärdig basis som andra.	Bakåt
23	Säkerställ förverkligandet av rätten till familjeliv, stöd till föräldrar med funktionsnedsättning, föräldrar till barn med funktionsnedsättning och utrota fördomar bland tjänsteleverantörerna i de kommunala myndigheterna, särskilt i avlägsna områden.	Inget

	Se över reglerna om familjeåterförening för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning inte missgynnas av försörjningskravet.	Bakåt
24GC4 SDG 4	Utveckla en Nationell strategi för inkluderande utbildning för att övergå från segregerad utbildning till inkluderande utbildning och inrätta en mekanism för att övervaka och verkställa lagstiftning om inkluderande utbildning.	Bakåt
	Säkerställ att barn med funktionsnedsättning kan gå i allmänna skolor, bland annat genom att förbättra tillgängligheten och skäliga anpassningsåtgärder för alla typer av funktionsnedsättningar och erbjud lämpliga transporter, särskilt på landsbygden.	Bakåt
	Förse elever med funktionsnedsättning hjälpmedel och läromedel i alternativa och tillgängliga format, som inkluderande digital tillgång, former format för kommunikation inkl Lättläst, kommunikationshjälpmedel, teknikinformation och säkerställ att det finns tillräckligt många lärare som pratar flytande svenskt teckenspråk.	Inget
	Garanterar fortlöpande utbildning för lärare och annan personal om inkluderande utbildning och utveckla övervakningssystem för att undanröja direkt och indirekt diskriminering.	Inget
	Avsätt ytterligare resurser för skälig anpassning och särskilda stödprogram vid universitet, högskolor och yrkesutbildning för alla funktionsnedsättningar	Inget
25 3.7, 3.8	Vidta åtgärder för att säkerställa att alla personer med funktionsnedsättning, särskilt intellektuell och psykosocial, personer i avlägsna områden, personer som bor på institutioner och barn med funktionsnedsättning, har tillgång till information på likvärdiga villkor som andra och ekonomiskt överkomlig, tillgänglig, högkvalitativ och kulturellt anpassad medicinsk utrustning och hälso- och sjukvårdstjänster, inklusive SRHR-tjänster	Inget
	Stärk kraven på systematisk delaktighet för personer med funktionsnedsättning i planering, utformning, uppföljning och utvärdering av tillgänglighet, vårdprocesser och arbetssätt inom hälso- och sjukvården samt stärk genomförande av människorättsmodellen av funktionshinder.	Inget

26	Utarbeta nationellt enhetliga riktlinjer, övervaknings- och utvärderingsmekanismer för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning lätt kan välja och få de mest relevanta och lämpliga habiliterings- och rehabiliteringsprogrammen eller habiliterings- och rehabiliteringstjänsterna utifrån deras val och preferenser, och kan utöva independent living med tillgång till arbetsmarknaden	Något
Art 27 GC 8	Se över den befintliga nationella lagstiftningen för att ta itu med systemiska, intersektionella och strukturella hinder som personer med funktionsnedsättning möter, särskilt kvinnor, unga, migranter, personer med intellektuell och psykosocial funktionsnedsättning. Vidta åtgärder för att öka antalet personer med funktionsnedsättning på den öppna arbetsmarknaden. Se över bedömning av nedsatt arbetsförmåga.	Bakåt
	Verkställ (enforce) genomförandet av kvoter för sysselsättning för personer med funktionsnedsättning inom både den offentliga och den privata sektorn. Säkerställ skäliga anpassningsåtgärder på arbetsplatser.	Inget
	Stärk systemet för yrkesutbildning och vidta åtgärder för att säkerställa tillgänglighet och inkludering bl a genom att inrätta en klagomålsmekanism för att undersöka diskriminering inom rehabilitering och arbete. Säkerställ effektiv övergång från utbildning till öppna arbetsmarknaden.	Inget Samma nr Något
	Ta alla nödvändiga åtgärder för att ta itu med den ökade risken för fattigdom bland personer med funktionsnedsättning. Inkludera (mainstream) funktionshinder i alla studier, forskning, policy och planer som rör fattigdomsminskning.	Bakåt
	Säkerställ lika tillgång till stöd för personer med funktionsnedsättning i alla regioner och kommuner och förenkla process för ansökningar om stöd.	Bakåt
	Erbjud tillgång till program för funktionshinderstöd för asylsökande, flyktingar och migranter med funktionsnedsättning inkl personer med tillfälligt skydd för förhindra dem att hamna i fattigdom.	Bakåt

29	Utveckla och säkerställa genomförandet av hållbara strategier, policy och åtgärder för att främja ett effektivt och fullständigt deltagande av personer med funktionsnedsättning, särskilt kvinnor, i det politiska och offentliga livet på lika villkor, inkl. rätten och möjligheten att ställa upp i val samt tillgång till beslutsfattande positioner på hög nivå på nationell, regional och kommunal nivå. Öka deltagande i offentlig tjänst genom att beakta indikator 16.7.1 i Agenda 2030.	Något
	Säkerställ tillgången till röstningsmaterial och vallokaler, särskilt i avlägsna områden, i regioner och kommuner, samt till valkampanjer, inkl tillämpning stödsystem för personer med intellektuella funktionsnedsättning för alternativ och kompletterande information.	Något
30	Stärk mekanismerna för att säkerställa att idrotts-, rekreations-, kultur- och fritidsaktiviteter är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.	Inget
	Säkerställ att personer med funktionsnedsättning har tillgång till personlig assistans utan kostnad för att utöva idrott och delta i kulturella och sociala aktiviteter.	Bakåt
31	Säkerställ lämpliga nationellt konsekventa åtgärder för insamling, genomförande och offentlig rapportering av uppdelade data om situationen för personer med funktionsnedsättning, särskilt personer som möter flerfaldig och intersektionell diskriminering, inkl hbtq, nationella minoriteter, migranter, flyktingar, asylsökande och personer med funktionsnedsättning med tillfälligt skydd, barn, kvinnor och flickor med funktionsnedsättning och personer på institutioner.	Något
32	Säkerställ att tillräckliga ekonomiska resurser anslås för internationell utveckling av särskilda åtgärder för personer med funktionsnedsättning och garantera att inkludering är en förutsättning för godkännande av projekt som finansieras som en del av internationella samarbetsprogram.	Inget
	Säkerställ att funktionsrättsrelaterade åtgärder ingår i alla strategier för humanitärt bistånd, inkl de som SIDA erbjuder.	Något
33	Säkerställ att det nationella institutet för mänskliga rättigheter har tillräckliga ekonomiska, personella och tekniska resurser samt en rättslig ram i full överensstämmelse med Parisprinciperna.	Inget

	Institutet för mänskliga rättigheter inrättar förfaranden och protokoll för involvering och full delaktighet av personer med funktionsnedsättning och funktionsrättsorganisationer i övervakningsprocesser.	Något
Uppfölj	Prioritera rekommendationer om att harmonisera definition med människorättsmodellen, ändra diskrimineringslagen, strategi för att leva självbestämt samt inkluderande utbildning. Genomför och sprid rekommendationerna samt inkludera funktionsrättsorganisationer.	Något

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 54 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar.

Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor.

Vårt mål är ett samhälle för alla utifrån Funktionsrättskonventionen.

Funktionsrätt Sverige, Box 1386, 172 27 Sundbyberg
www.funktionsratt.se